

srenje; toda v odborovi seji, v kateri se je zastran izločitve sklepalo, imeli so nasprotni kmetski glasovi večino. S Sladko goró nečemo združeni ostati, ločiti se pa sami ne moremo, to je res „divji zakon“.

Obernoli smo se tržani v tej stiski do dež. odbora, in pričakujemo pomoči, dasi nas je omejenen srenjski pisar počrnil, češ, da smo tržani tako ubogi, da si še soli in zabela za kuho s čim kupiti nimamo. Naj bi bil pisar rajši sol zá-se obdržal!

Za poduk in kratek čas.

Turki pri Radgoni.

(Pripovedka iz leta 1418. *)

Turka bomo pozabili,
Kakor da bi čenje brali;
Pred miró ne bomo dali.
Dokler ga ob tla ne djalí! —
Narod. pes.

Radgona, imenovana v starih listinah Ratkov grad (Ratgoisburg), bila je najbrž že pred tisoč leti, ko je vladal nad našim narodom med Pesnico in „blatnim jezerom“ slavi vojvoda Privina, slovensko naselišče. Stoji tik slednjih panog „slovenskih gorí“ kraj reke Mure na krasnem velikem polju, in je, rekel bi, mejaš med Ogersko in Štajersko, ter med Slovenci in Nemci. To ugodno njeno stališče dalo je Radgoni v preteklih vekih znamenit pomen. V dobi magjarskih in turških navalov prestvarjena v močno trdnjavo in pridobivša si mnogo imenitnih predprav, razcvetela je v bogato tržno središče celega kraja. A bila je tudi vrla obramba deželi v tadanjih bojnih stiskah. Še dendenes, dasi že davno ni več trdnjava, kaže Radgona boljša obzidja in okope kakor ktero bodi mesto v deželi.

Slovenec se rad spominja vzlasti dolgoletnih bojov s krvoločnim Turčinom, ter pripoveduje sinovom o hudih težavah in slavnih delih svojih predstarišev v nepovoljnih časih, ki so bili polni terpljenja, ko so jih trli železnim jarmom sužnosti tlake in vojske. Čuditi se je res, da še naš narod, kateri je prebolel toliko ran, ni propal, marveč še živi in se vedno razvija kot krepak mladenič! Gotovo, to ti je narod dobrega jedra, močne postave, narod trdnega zdravja! In dasi je majhen, njemu vendar sije lepša bodočnost, ako sedanje nemile razmere z navdušeno strpljivostjo srečno premaga.

Za Radgono in sosednje Slovence jih ni bilo dni nevarnejših, a tudi ne slavnih mimo leta 1418. Že dobrih dvajset let poprej, po zmagi pri Nikopolu, se je bil Turčin zagledal v lepoto in bogastvo štajerske zemlje, priplenivši kraj Drave do starega Ptujja. Željen blagá in sužnikov na-

bere tedaj Ahmetbeg, vojskovodja turškega carja, v Bosni nad dvajset tisoč vojakov, ter prihruje kakor nevihta na južno ogersko zemljo. Ni ga bilo junaka, ki bi se lupežu tukaj postavil na upor; gledal je povsod le prejšnja dela grozovitih svojih rok, — razvaline, pustoto in revšino. Zažene se torej mimo Kaniže po staroslovenskih pokrajinah proti štajerski meji. Že pase volku enak svoje oči na belih cerkvah in rodovitnih hribih „slovenskih gorí“, in jih kaže utrjeni vojski, — kar mu ustavita pot dereča Mura in dobro utrjena Radgona. Ko ošaben Turčin svest si svoje silne moči, malo mesto zagleda, ki se je prvo drznilo vrata mu zapreti in se postaviti v bran, zažene debeli krohó in pošlje brz po vojščaku oster ukaz, se podvreči ter mestne ključe donesti, ako ne, bo preden solnce drugikrat zaide, vse mesto prah in pepel, prebivalcev glave pa bodo na kolih tičale.

Strašno žuganje zares, toda v Radgoni ni bilo mevž in plašljivcev. Zvedeli so bili mestjani za teden poprej, kakošna nevarnost jim žuga, in dobro so se pripravili, nepovabljenе goste dostojno sprejeti. Ena misel navdajala je vse: da je bolje umreti za drago domačijo kot tolovajem se podati in v sužnost iti. Sporočijo tedaj Ahmetbegu, da kristjanov šega ni, udati se plahotno, temuž zmagati — ali življenje zastaviti. Ako ima tedaj žeje po mestu, naj si le pride sam odpirat vrat! — Takega odgovora ni Ahmetbeg pričakoval. Kakor človek, ki ga je pičila kača, skoči po koncu, ter psovaje kristjane pesjo drhál, priseže mestu in slednjemu prebivalcu pogubo. Obsede jih hitro z oddelkom svojih trum, drugemu oddelku pa ukaže postaviti tabor ter pripraviti mnogovrstnega orodja za naskok. To ti je bil zdaj lagó in ropot, vrenje in mrgolenje turške vojaščine, da se je zemlja tresla in se odbijal glas na ure daleko!

Radgona bila je ta čas že precej dobra trdnjava. Oklenjena visokim zidovjem imela je še v posebno brambo krog in krog po okopih napeljana Muro, tako, da je stala na otoku. Dober varh jej je tudi bil tik desnega Murinega obrežja na strmem hribu postavljen trden grad. Tudi junaških brambovcev ni manjkalo v mestu. Bili so orožja vajeni domači možje, a bilo jim je na pomoč tudi mnogo okoličanov, pribežalših s ženami in deco za obzidje, in vzlasti dve sto deželnih vojakov s hrabrim načelnikom Radvičanom.

(Dalje prihodnjič.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Včasih pokažejo poslanci skrčenega drž. zbora, da jih ni volja pritrdjevati vsemu, kar vlada hoče. Taka je bila z vladnim predlogom, da sme vlada porote začasno tudi ustaviti, čemur se je ustavni odbor iz začetka upiral. Ker pa vlada ni odstopila in ustavakom

*) Podlaga tej pripovedki je — brez ozira na novejšje spiske — vzlasti poročilo koroškega letopisca Megierja.

v ušesa zašeptala, da naj svetu pokažejo vsestransko lepo složnost z vlado, so se ustavaki — kakor vselej — udali. In tako dobimo porotne sodbe, o katerih pa nihče ne vé, ali bodo tudi zanj veljale, če bi po nesreči s sodnijo v kako neljubo dotiko prišel.

Sprejela se je tudi v drž. zboru postava zoper delapust in potepinstvo, pa — potepuhov se ne bo prišla, ker pušča vse pri starem, da se capini v kajhah lepo božajo in redijo, in da bi postavo izvrševale srenje, ktere pa same pomoči in obrambe proti potepinstvu iščejo. — Tako dobivamo neporabnih postav zaporedoma, odpraviti jih pa potem nočejo, ker jih je tega sram, kakor se godi s postavo notarskega poverenstva (legaliziranja), ki se ne odpravi, dasi povsod celó dež. zbori to terjajo.

Proračun vojnega ministerstva za leto 1874 je razglašen, toda ne v veselje onim, ki ga bodo morali plačevati. Vseh stroškov je za prihodnje leto 98,608.663 gld. Rednih stroškov je po vseh dohodkih 87,053.499 gld., blizo 3 milijone več kot letošnjih; izrednih 11,017.164 gld., zopet za 6 milijonov več kakor letos. — Delegacije so se začele 2. t. m., in vojni minister utegne hudo pogrešati Poljakov in drugih federalistov, če namreč Poljakov tudi v delegacijo ne bo, kar še pa ni gotovo. Sicer je pa tudi mogoče, da bodo ustavaški udje v delegaciji letos tudi vojnemu ministru bolj prijazni kot lani, ter brez posebnega obotavljanja dovolili visoke številke, da s tem svojo domoljubje pokažejo in — se prikupijo, česar je potreba, ker po besedah „N. fr. Pr.“ „volilna reforma še ni čisto dognana stvar“, kljubu temu, da je tudi v gospôski zbornici 27. mare. bila sprejeta. Menjka še cesarski pečat, in ustavaki vedó, kaj to pomeni; toraj le modro — si mislijo. —

Gosposka zbornica, ki je v prvi vrsti poklicana odvrčati od Avstrije vsako nezgodo, je skoro brez vsega razgovora sprejela Lasserjevo postavo direktnih volitev z 88 glasovi izmed 105 nazočih, iz vseh krajev komandiranih „gospodov“. Ker šteje ta zbornica 193 udov, je ostala številka 88 za dir. volitve glasujočih pod polovico vseh v gosposko zbornico poklicanih. Sedemnajst nasprotnih glasov spada na konservativne gospode, kateri so bili nazoči; mnogo jih pa v zbornici ni bilo. Med temi so z dunajskim nadškofom Rauscherjem vsi drugi škofi razun edinega grško-kat. nadškofa Sembratoviča iz Levora; nadalje 14 nadvojvod, ki se niso seje udeležili. Pl. Miklošič, katerega slavijo naši „strokovnjaki“ kot največjega slovanskega učenjaka, je glasoval za dir. volitve in s tem potrdil staro resnico, da so jezikoslovci slabi pesniki in še slabiji politikarji! Zanimivo je tudi, da dalmatinski grof Giorgi ni glasoval za dir. volitve; s tem je osramotil 5 svojih ustavaških rojakov v zbornici poslancev.

Vse gleda zdaj na najvišje mesto, na cesarja,

bodo li potrdili postavo, ki je umetno sestavljena, da večino avstrijskih narodov nemško-liberalnej stranki podvrže? —

Ogersko. Magjari imajo svojo eskomptno banko, o kateri smo zadnjič govorili. Fin. minister je dotično postavo drž. zboru ogerskemu predložil. Kakor smo v zadnji številki omenili, tako se je zgodilo: Magjari so zmagali proti avstrijskemu fin. ministru. To pa utegne hudih nasledkov imeti. Avstrijska banka na Dunaju ima namreč pravico izdavat bankovce za 200 milijonov nad vrednostjo srebernega zaklada. Tega ima zdaj za 142 milijonov, toraj sme k večjemu za 342 milijonov papirja imeti. Za to pravico je posodila državi 80 milijonov gold., o katerih pa Magjari nič slišati nočejo, češ, da niso oni v ta dolg nikdar privolili! Tudi Beust jih na to ni spomnil, ko je l. 1867 z njimi se pogajal. Vrh tega bi niti naša niti ogerska vlada vsled pogodbe od l. 1867 ne smela pomnožiti papirnatega denarja, ako se prej v tem ne pogodite. Da se je toraj Magjarom tolika predprava pustila, da smejo zdaj sami si pomagati in našim bankovcem pot zapreti, je zares prečudno in le iz velikega strahu, da bi se ustavaki gospodom Magjarom zamerili, razumljivo. Tedaj vivat dvalizem! če tudi ustavaki državno blagajnico našo na kant spravijo. — Magjari so tudi začeli segati po cerkvenem premoženju, s katerim bi radi svojo novo banko zalagali. V drž. zboru se je sprožilo vprašanje: čegavo da je cerkveno premoženje! Ljudje zdrave pameti ne morejo vprašati, čegavo da je; a liberalci so se s svojo pametjo hudo skregali in delajo po modrih besedah poslanca Somssicha v og. zboru s kat. cerkvijo kakor dediči z ljubljencem očetovim, kadar oča odmrje. Krščanski dobrotniki so kat. cerkvi marsikaj sporočili; liberalci jo pa odrivajo iz pravičnega posestva. — Za zdaj je obveljal v zbornici predlog Hoffmana, da se sestavi komisijon, ki bo preiskaval, čegavo da je to, kar je sto in sto let bilo cerkveno.

Vnenje države. Nemški drž. zbor v Berlinu je z večino glasov sprejel postavo, da dobijo zanaprej drž. poslanci odškodovanje za potne stroške in duino. Vlada bila je temu nasproti ter še ni dovoliti hotela poslancem brezplačnih kart na železnici. Poslanec bavarski Stavffenberg je podpiral večino s tem, da, če se poslancem duina ne dovoli, se ne bo našlo v južni Nemčiji liberalnih poslancev, kateri bi v državni zbor hoteli priti.

Španske ljudovlade noče razen francoske nobena evropska vlada pripoznati. Joj liberalnim novinam, ki so tej republiki glorio peli! Po vsej deželi divja prekucija. Karliski so strah ministerstvu ter napredujejo od dne do dne; v južnih krajih razsajajo taježivci, pred kterimi beži, kdor le more; vojaščina pa pokorščine več ne pozna in vlada si ne more pomagati.

Na Švicarskem delajo liberalne kanton-

ske vlade nečloveško s zvestimi katoličani. 79 duhovnikov, ki so v pismu do vlade izrekli, da hočejo po povelju svojega škofa se ravnati, je bernska vlada odstavila in cerkve zapreti ukazala.

Razne stvari.

(Banka „Slovenija.“) Ob koncu letošnjega prvega četrtletja je banka izdala že 4289 polic ali zagotovil proti ognju. Prejela je v gotovini in menjicah 162.544 gld., od katerih se je za pozavarovanje pri drugih družtvih in za storno prepisalo 41.514 gld., tako da ostane v lastni račun banki nad 120.000 gld. Oddanih je delnic 3527, od katerih le samo 169 še čisto vplačanih ni. V seji gospodarskega sveta dne 30. marca t. l. se je obrok za doplačanje postavil na četrto leto, t. j. do konca junija t. l. Zavarovanje proti toči se je — odložilo; v oddelku dosmrtnega zavarovanja in kar še vanj spada, je tudi že lepo števililo oglasov.

(Za volitev okr. zastopov) so skupine tako-le sestavljene:

I. Mariborski okraj: a) Veliko posestvo z 32.979 gold. davka 10 zastopnikov; b) velika obertnija z 2286 gld. davka 10 zastop., c) mesta in trgi z 54.661 gld. davka 10 in d) kmetsko posestvo z 106.360 gld. davka tudi 10, vseh torej 40 zastopnikov.

II. Slovenje-Bistriški okraj: a) Veliko posestvo 6257 gold. davka 8 zastopn., b) obrtniki 273 gld. dav., 3, c) mesto in trgi 2870 gld. dav. 10, d) kmetske občine 25.509 gold. dav. 11 zastop., skupaj 32 zastopnikov.

III. Šent-Len. okraj: a) Vel. posestn. 3308 gld. dav. 10, b) tržani 1720 gld. dav. 10, in c) kmetske srenje 37.243 gld. dav. tudi le 10 zastop., vseh toraj 30.

IV. Celjski okraj: a) Vel. posest. 11.554 gold. dav. 10, b) obertnija 2145 gold. dav. 10, c) mesto in trgi 25.582 gold. dav. 10; d) kmet. srenje 43.098 gold. dav. tudi 10, vseh toraj 40 zastopn.

V. Vranski okraj: a) skupin. 2324 gld. dav. 8, b) ni volilcev, c) 8661 gld. dav. 8, d) 11.477 gld. dav. 8 zastopn., vseh 24.

VI. Konjiški okraj: a) 2588 gld. dav. 9, b) 628 gld. dav. 2, c) 6112 gld. dav. 12, d) 27.765 gld. dav. 13, vseh toraj 36 zastopnikov.

VII. Šmar. okraj: a) 972 gold. dav. 7, b) 232 gld. dav. 2, c) 7795 gld. dav. 11, d) 20.423 gld. dav. 12, skupaj 32 zastopn.

VIII. Gornjegrajski okr.: a) 1273 gld. dav. 4, b) ni volilcev, c) 13.259 gold. dav. 10, d) 6162 gld. dav. 16, vseh 30 zastopn.

IX. Ptujski okr.: a) 11.329 gld. davka 10 zastopn., b) 1244 gld. dav. 10, c) 7801 gld. dav. 10, d) 83.303 gld. dav. 10, skupaj 40 zastopn.

X. Ormuški okr.: a) 7354 gold. davka 10 zastopn., b) velika obertnija nema volilcev,

c) 4249 gold. dav. 10, d) 34.256 gold. dav. 10, skupaj 30 zastopn.

XI. Rogaški okr. a) 2870 gl. davka 7 zast., b) 2194 gold. dav. 2, c) 1030 gold. dav. 11, d) 14.235 gld. dav. 12, skupaj 32 zastopnikov.

(V Mariboru) je bil 1. t. m. ob polnoči velik požar pri g. Laherju, kteremu je pogorela mizarska tovarna in tudi hiša. Oteli so le nekoliko pohištva in orodja in tudi precej debelega lesu. Eden mestnih gasilcev se je na rokah hudo opek. Tovarna je za 20.000 gld. zavarovana.

(Štajerske vina na dunajski razstavi.) Pri mariborski razstavni komisiji se je oglasilo 130 vinorejcev, ki hočeje najboljših vin v razstavo poslati.

(Polit. narodno-gospodarsko društvo) pri sv. Lovrencu v slov. goricah bo imelo 14. aprila t. l. ob 4. uri po poldne društveni zbor za volitev novega odbora. — Počastil nas bo s svojo pričejočnostjo naš blagi poslanec g. Mih. Herman; volilci tega okraja imajo tedaj priložnost s svojim poslancem občevati. Vsi udi društva in volilci se tedaj uljudno vabijo.

Odbor.

(Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. Matija Fric, iz križnega reda je postal farni oskrbnik in dekan pri Veliki nedelji; č. g. Kašpar Majbenič, istega reda duhovnik, je postavljen za farnega oskrbnika pri sv. Miklavžu blizu Ljutomeru; č. g. Siegfried Šporn, mešnik istega reda, za farnega oskrbnika v Ormužu, in č. g. Karol Gmajnar za provizorja pri sv. Jederti blizu Laškega. — Č. g. Jože Pečar je prestavljen za kaplana na Muto, in P. Ernest Čuček, novomešnik, nastopi službo pri sv. Vidu poleg Ptuja. — Umrli je č. g. Rajmund Repotočnik, kaplan pri sv. Jurji pod Rifnikom. R. I. P.

(Listki za sv. firmo.) Morebiti ustrezemo čč. gospodom, ki bodo letos firmovanje imeli, ako jim naznanimo, da ima „narodna tiskarna“ v Mariboru ličnih listkov za sv. firmo v slovenski besedi pripravljenih.

Poslano.

„Slov. Narod“ (št. 70.) govori v spisu „k slovenskemu uradovanju“ o postavnih lastnostih notarskih pisem, posebno v slučajih, ako bi stranke le slovenski jezik umele, notarski akt bi se pa v nemškem jeziku spisal. V takem slučaju določuje §. 63 notarskega reda od dne 25. jul. 1871 nekatere pravilnosti in previdnosti, da ima notarski akt veljavo javnega pisma (öffentliche Urkunde.) Pri razgovoru s strankami mora namreč, ako stranke onega jezika, v kterem se not. akt spisuje, ne umejo, nazoč biti zapri-sežen tolmač, ali pa mora notar in dve priči znati jezik, kterega govoré stranke; da ga pa notar res popolnem zna, mora potrditi višja deželna sodnija. — To so omenjene pravilnosti.

Gledé na to trdi „Narod“, da, če se notar